

(สำเนา)

ที่ มท ๐๗๑๕/ว ๒๓๓๓๐

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กท. ๑๐๒๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๔

เรื่อง ชักซ้อมหลักการในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินในเขตจัดนิคม
สหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๐/ว ๕๓๕๘

ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๑

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๕/๕๕๖๓

ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๕

ตามที่กรมที่ดินได้วางทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส.๓) และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์
ที่ดินขอสงวนเพื่อจัดสหกรณ์นิคมรวม ๙ ประการ และเวียนให้ทุกจังหวัดทราบและ
ถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๐/ว ๕๓๕๘ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม
๒๕๑๑ กับได้ชี้แจงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเดินสำรวจเพื่อออก น.ส.๓ ให้กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ทราบ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๕/๕๕๖๓ ลง
วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๕ ว่า ในการเดินสำรวจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์
(น.ส.๓ และ น.ส.๓ ก.) ได้วางหลักการไม่ให้เดินสำรวจในเขตที่ดิน ซึ่งได้มีพระราช
กฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์หรือนิคมสร้างตนเองของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และของ
กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีกฎหมายใช้บังคับโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะมีการร้องขอจาก
พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ได้ส่งมา
พร้อมหนังสือนี้แล้ว นั้น

บัดนี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๐๘/๘๔๐๐ ลงวันที่ ๒๘
สิงหาคม ๒๕๓๔ แจ้งว่าได้มีการขอ น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. หรือโฉนดที่ดินในเขต

จัดนิคมสหกรณ์มากขึ้น และมีการบุกเบิกที่ดินในเขตจัดนิคมสหกรณ์มากขึ้น จึงขอให้
กรมที่ดินชักชวนหลักการในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินในเขตจัด
นิคมสหกรณ์ไปยังจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการออก
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ในเขตที่ดินที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ขอสงวน
เพื่อจัดสหกรณ์นิคมตามที่กรมที่ดินได้ทำความตกลงไว้กับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตาม
นัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๐/ว ๕๓๕๘ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๑ และหนังสือ
กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๕/๕๕๖๓ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๕

จึงเรียนขอความเข้าใจมาเพื่อโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบ และถือปฏิบัติ
โดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สมชัย เศรษฐเกียรติ

(นายสมชัย เศรษฐเกียรติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

โทร. ๒๒๓๐๕๗๕

(สำเนา)

ที่ มท ๐๖๑๐/ว ๕๓๕๘

กรมที่ดิน

๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) และการจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมในเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดินขอสงวนเพื่อจัดสหกรณ์นิคม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยกรมสหกรณ์ที่ดินได้แจ้งมาว่า ในบริเวณเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดิน
กำลังดำเนินการขอสงวนเพื่อจัดตั้งสหกรณ์นิคม ได้มีการขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส.๓) และมีการจดทะเบียนสิทธินิติกรรม เป็นเหตุให้กรมสหกรณ์
ที่ดินประสบปัญหายุ่งยากนานาประการ เพื่อให้ราชการทั้งสองฝ่ายดำเนินไปด้วยดี
กรมที่ดินกับกรมสหกรณ์ที่ดินได้ตกลงกันในเรื่องนี้แล้ว ฉะนั้น ขอได้โปรดสั่งพนักงาน
เจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวข้างต้น ดังต่อไปนี้

๑. ที่ดินที่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ไปแล้วก่อนวันที่
กรมสหกรณ์ที่ดินเข้าไปดำเนินการ (คือวันที่ทางอำเภอประกาศแจ้งให้ราษฎรได้ทราบ
เกี่ยวกับการจะขอสงวนที่ดิน ตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการประสานงานเกี่ยวกับ
การสงวนที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับ
ที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อ ๑ ก.) กรมสหกรณ์ที่ดินไม่ขัดข้องเกี่ยวกับสิทธิและให้
ดำเนินการใด ๆ ต่อไปได้ แต่เมื่อจะขออนุญาตโฉนดที่ดิน โดยนำหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส.๓) มาขออนุญาตโฉนดที่ดินก็ดี หรือนำไปแจ้งการครอบครอง (ส.ค.๑)
มาขออนุญาตโฉนดที่ดินก็ดี ให้เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้า
หน่วยสหกรณ์นิคมเขตนั้น ๆ ได้ทราบ เพื่อไปร่วมกันทำการตรวจพิสูจน์ทุกราย

๒. ที่ดินที่มีผู้มาขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ถ้าปรากฏ
ว่าที่ดินนั้น ๆ มีหลักฐานการครอบครองที่ดินมาก่อนวันที่กรมสหกรณ์ที่ดินเข้าไป
ดำเนินการ (คือวันที่ทางอำเภอประกาศแจ้งให้ราษฎรได้ทราบเกี่ยวกับการจะขอสงวน
ที่ดิน ตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการประสานงานเกี่ยวกับการสงวนที่ดินตามประมวล

กฎหมายที่ดิน ของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อ ๑ ก.) เช่น ส.ค.๑ ให้อำเภอดำเนินเรื่องการขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ได้ แต่ในการรังวัดชั้นสุดท้ายสอบสวนให้แจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคม นั้น ๆ ได้ทราบ เพื่อไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ด้วยทุกราย และให้รวบรวมหลักฐานการแจ้งและผลการตรวจพิสูจน์ของพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมที่ได้รับแจ้งให้ไปทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินไว้ในเรื่องด้วย ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงและที่ตั้งของที่ดิน เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรที่ดินต่อไป ที่ดินที่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ไปโดยมีพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมได้ไปร่วมพิสูจน์ตามข้อนี้แล้ว เมื่อจะขออนุญาตโฉนดที่ดิน ก็ให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไปร่วมพิสูจน์อีก

๓. เมื่อพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมหรือผู้แทนไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ในที่ดินและไม่มีกรณีข้อขัดข้องประการใดแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบ แต่ถ้าได้แจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมทราบแล้ว ตามข้อ ๑, ๒ และ ๖ และไม่ปรากฏว่าพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมหรือผู้แทนไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินเมื่อพ้นกำหนดประกาศแล้ว ถ้าพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไม่ได้แย้งคัดค้านก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบ

๔. ถ้าพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมหรือผู้แทนขัดข้องในเรื่องสิทธิในที่ดิน ให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมยื่นคำโต้แย้งคัดค้านและดำเนินการเป็นเรื่องพิพาทตามระเบียบ

๕. นับแต่วันที่อำเภอประกาศแจ้งให้ราษฎรได้ทราบเกี่ยวกับการจะขอสงวนที่ดินตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการประสานงานเกี่ยวกับการสงวนที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อ ๑ ก. ให้นายอำเภอควรรับเรื่องการขออนุญาตไปจอง เพราะกรมสหกรณ์ที่ดินจะจัดที่ดินให้แก่ราษฎรอยู่แล้ว

๖. ถ้ามีผู้ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ซึ่งอยู่ในเขตที่กรมสหกรณ์ที่ดินกำลังดำเนินการขอสงวนหรือสงสัยว่าจะอยู่ในบริเวณดังกล่าว ให้นายอำเภอท้องที่แจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไปร่วมทำการ

ตรวจพิสูจน์ที่ดินเช่นเดียวกับเรื่องที่มีผู้มาขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ความข้อ ๒ เมื่อพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมยื่นขึ้น หรือชี้แจงประการใดให้รวมไว้ในสำนวนการสอบสวนขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง รายนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป ถ้าได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันรับแจ้งการครอบครอง ได้ เมื่อจะขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ก็ดี หรือจะออกโฉนด ที่ดินก็ดี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้พนักงาน สหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไปร่วมพิสูจน์อีก

๗. เพื่อให้ได้ทราบเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดินจะขอสงวนเพื่อจัดสหกรณ์ นิคม ให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมจัดส่งสำเนาแผนที่แสดง เขตที่ดินที่จะขอสงวนไปให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดและอำเภอท้องที่นั้น ๆ ทราบไว้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

(สำเนา)

ที่ นท ๐๖๐๘/๕๕๖๓

กระทรวงมหาดไทย

๑๕ เมษายน ๒๕๑๕

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ในเขตจัดนิคมสหกรณ์
เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือ ที่ กส ๑๒๐๘/๖๓๓๓ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๕

ตามที่แจ้งตามรายงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ไปยังกระทรวงมหาดไทยว่า กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศกำหนดจังหวัด ที่จะทำการสำรวจพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) คลุมเข้าไปในเขตพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ จึงเป็นอุปสรรคในการจัดสรรที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอให้ระงับการออก น.ส.๓ ให้กับราษฎร ซึ่งได้ครอบครองอยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ แล้วจะได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนิคมสหกรณ์ต่อไป ความแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยขอเรียนว่า ในการเดินสำรวจเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดจังหวัดที่จะทำการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เป็นปี ๆ ไป เขตจังหวัดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไม่รวมท้องที่ที่ทางราชการได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร และเมื่อได้มีประกาศรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ก่อนลงมือทำการเดินสำรวจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนดท้องที่และวันเริ่มต้นของการเดินสำรวจในท้องที่นั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเดินสำรวจพิสูจน์สิทธิและสอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออก น.ส.๓ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศนั้น แม้จะได้มีประกาศรัฐมนตรีคลุมทั้งจังหวัด แต่โดยหลักการและในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะไม่เข้าไปดำเนินการในเขตที่ดินซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น อาทิเช่น นิคม

สหกรณ์หรือนิคมสร้างตนเองของกรมประชาสงเคราะห์ เพราะถือว่าที่ดินดังกล่าวมี
พนักงานเจ้าหน้าที่จัดดำเนินการและควบคุมอยู่แล้ว เว้นแต่กรมประชาสงเคราะห์หรือ
กรมส่งเสริมสหกรณ์จะขอร้องให้เข้าไปดำเนินการออก น.ส.๓ ให้ ตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการจัดที่ดิน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.
๒๕๑๑ กรมที่ดินจึงจะจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการให้ในเมื่อหน่วยงานดังกล่าวขอมา

สำหรับกรณีที่ว่า มีบางจังหวัดได้ประกาศเขตสำรวจพิสูจน์สอบสวนการทำ
ประโยชน์ที่ดินคลุมเข้าไปในเขตพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ จึงเป็นอุปสรรค
ในการจัดที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ นั้น ขอเรียน
ว่าประกาศของจังหวัดดังกล่าวนี้เป็นประกาศกำหนดท้องที่ (อำเภอและตำบล) และ
กำหนดวันเริ่มต้นของการเดินสำรวจเพื่อให้ผู้มีสิทธิในที่ดินมานำพนักงานเจ้าหน้าที่
ทำการเดินสำรวจตามวันเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้นัดหมาย ทั้งนี้ ตามความใน
มาตรา ๕๔ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของ
คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ และขอชี้ว่า
ในการเดินสำรวจของเจ้าหน้าที่จะไม่เข้าไปดำเนินการในเขตพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคม
สหกรณ์หรือนิคมสร้างตนเองของกรมส่งเสริมสหกรณ์และของกรมประชาสงเคราะห์
ซึ่งมีกฎหมายใช้บังคับโดยเฉพาะแล้วโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะมีการร้องขอจากพนักงาน
เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ดังนั้น ประกาศของจังหวัดในเรื่องนี้จึงไม่น่าจะเป็น
อุปสรรคในการจัดที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑
อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เจริญ ปานทอง

(นายเจริญ ปานทอง)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

โทร. ๒๒๖๑๓๑ ต่อ ๒๓๕